

การคาดหวังและความพึงพอใจที่ผู้ชมได้รับจากละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์

นางสาวเบญจศรี ศรีโยธิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-14-2419-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

VIEWERS' EXPECTANCY AND GRATIFICATION ON TELEVISION FOLK DRAMA

Miss Benchsri Sriyothin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2005

ISBN 974-14-2419-1

เบญจศรี ศรีโยธิน : การคาดหวังและความพึงพอใจที่ผู้ชมได้รับจากละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์.

(VIEWERS' EXPECTANCY AND GRATIFICATION ON TELEVISION FOLK DRAMA)

อ.ที่ปรึกษา : ผศ. ขวัญเรือน กิติวัฒน์, 100 หน้า. ISBN 974-14-2419-1

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1. เพื่อศึกษาลักษณะความต้องการและความปรารถนาที่ผู้ชมแสวงหาจากละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์ 2. เพื่อวิเคราะห์ลักษณะความพึงพอใจของผู้ชมที่ได้รับจากละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์ ภายใต้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสารเชิงรุก แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับและการตอบสนองของผู้ชม แนวคิดการคาดหวังคุณค่าที่ได้รับจากสื่อมวลชน แนวคิดละครโทรทัศน์ แนวคิดเกี่ยวกับรสในละคร โดยมีระเบียบวิธีวิจัยทั้งการวิเคราะห์เนื้อหาข้อความเกี่ยวกับละครเรื่อง "เทพสามฤดู" ทั้งหมดจากกระดานข่าว ในเว็บไซต์ของบริษัทสามเศียร (www.dida.tv/webboard) ตั้งแต่เดือน เมษายน 2546 ถึงเดือน มกราคม 2547

ผลการวิจัยพบว่าลักษณะความต้องการและความปรารถนาของผู้ชมแสวงหาจากละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์ ในช่วงก่อนออกอากาศ ผู้ชมมีความต้องการข้อมูลด้านนักแสดงเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจในการเปิดรับสื่อ ช่วงที่ออกอากาศพบว่าความต้องการของผู้ชมมีดังต่อไปนี้ ผู้ชมมีความต้องการจะเห็นนักแสดงที่ตนชื่นชอบแสดงในบทบาทนำของละคร ผู้ชมปรารถนาให้มีการนำคอมพิวเตอร์กราฟฟิค ระบบการทำภาพ 3 มิติ เพลงประกอบที่มีความเป็นไทย และเทคนิคพิเศษมาใช้ในละคร ผู้ชมต้องการจะเห็นนักแสดงในเรื่องแต่งกายด้วยชุดไทยที่สวยงาม ผู้ชมปรารถนาเห็นนักแสดงที่ชื่นชอบได้ออกแสดงโดยเร็ว ผู้ชมมีความต้องการจะเห็นนักแสดงใหม่มาแสดงบทบาทนำในเรื่องนี้ เพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ในละคร ผู้ชมปรารถนาที่จะเห็นนักแสดงที่ตนประทับใจได้แสดงคู่กับนักแสดงที่ผู้ชมคาดหวัง ผู้ชมต้องการจะเห็นพระเอกนางเอกของเรื่องมีความเข้าใจและเห็นใจกัน ผู้ชมปรารถนาจะให้ละครมีการดำเนินเรื่องและองค์ประกอบของละครในทุกด้านมีความสมเหตุสมผลสอดคล้องกับความจริง

ในช่วงกลางของเรื่องผู้ชมต้องการและปรารถนาจะเห็นการแสดงความรักหรือการเข้าพระเข้านางของตัวเอกในเรื่อง ซึ่งถือเป็นประเด็นที่ทำให้ผู้ชมติดตามดูละครมากที่สุด ผู้ชมมีความปรารถนาที่จะเห็นตัวละครในเรื่องเป็นคนดีและมีคุณธรรม ผู้ชมต้องการเห็นตัวประหลาดหรือสิ่งมีชีวิตที่มีอยู่ในจินตนาการ ผู้ชมปรารถนาจะได้รับข้อคิดหรือมายาคติจากละครพื้นบ้าน ในตอนท้ายของการออกอากาศ ผู้ชมต้องการให้การดำเนินเรื่องของละคร เป็นไปอย่างกระชับ เหมาะสมกับสถานการณ์ ไม่ยืดเรื่องจนทำให้ละครหมดสนุก ผู้ชมมีความต้องการและปรารถนาที่จะให้ละครพื้นบ้าน จบลงอย่างมีความสุข และปมปัญหาต่างๆได้รับการคลี่คลายไปในทางที่ดี

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน.....
สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน.....
ปีการศึกษา2548.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

458 50930 28 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEY WORD :EXPECTANCY / GRATIFICATION / ACTIVE AUDIENCE / FOLK DRAMA

BENCHASRI SRIYOTHIN : VIEWERS' EXPECTANCY AND GRATIFICATION ON

TELEVISION FOLK DRAMA : ASST. PROF. KWANREUN KITIWAT, 100 pp.

ISBN 974-14-2419-1

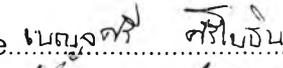
The objectives of this research are 1.) to study the needs and preferences of the viewers toward a television folk drama, Thep Sam Rue Doo or Three Season Angel, and 2.) to study the gratification the viewers obtained from such television folk drama. This research was carried out under the concepts of Active Audience, Reception and Reader Response Criticism, Expectancy Value, Television Drama, and Drama Taste. The research was conducted within qualitative approach, in which data was collected from a Web board owned by the drama producer company.

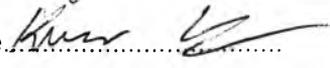
The data in this study was collected and analyzed in two phases: before and during the production was on air. The results of the study showed that before the production was on air, the viewers expected the performer-related information. During the production was on air, at the beginning of the story line, the viewers expected their favorite performers in leading roles, their early appearance in the scenes, new-face performers, Thai musical scores, three dimensional computer graphics and special effects, beautiful Thai costumes, reconciliation between hero and heroine and the reasonable plot. In the middle of the story line, viewers expected the romantic scenes between the hero and the heroine, good deeds, imaginative monsters and moral of the story. Near the end of the story line, viewers expected smooth pacing and happy ending with all conflicts well solved.

Department Mass Communication

Field of study Mass Communication

Academic year 2005

Student's signature.....

Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผศ.ขวัญเรือน กิติวัฒน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และเมตตาต่อศิษย์เป็นอย่างยิ่ง รวมถึงท่านประธานกรรมการ ผศ.เกริกเกียรติ พันธุ์พิพัฒน์ และกรรมการท่านอาจารย์สุภาพร โพธิ์แก้ว และอาจารย์ในภาควิชาการสื่อสารมวลชนทุกท่านที่ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุก ๆ ท่านเป็นอย่างยิ่ง ณ ที่นี้ด้วย

วิทยานิพนธ์นี้ไม่อาจสำเร็จลงได้หาปราศจากกลุ่มผู้ชมละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ และบรรดาแฟนคลับละครพื้นบ้านทุกท่าน ได้แก่ พี่ญา พี่เย พี่ชล ปุก ภู่น บอย โพน เอ๋เอ๋ ฯลฯ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ตลอดเวลา 4 ปี มีทั้งความสุขและความทุกข์สลับกันไป บ่อยครั้งที่อยากถอดใจ แต่ในที่สุดด้วยความช่วยเหลือด้านร่างกาย และที่สำคัญที่สุดแรงใจที่ปลุกกระดม สร้างขวัญกำลังใจ คำปลอบใจให้ผู้วิจัยมีสติ มีแรงใจกล้าแข็งสามารถต่อสู้กับจิตใจของตนเองจนวิทยานิพนธ์สำเร็จ ขอขอบคุณแรงบันดาลใจจากทั้งรศ.วรมน เจริญสุวรรณ และอีกหลายท่านที่ไม่ได้เอ่ยนามในที่นี้ รวมถึงเพื่อนผู้ให้กำลังใจอย่างมหาศาล ขอขอบคุณสถาบันและบ้านนิยมแสง เพื่อน ๆ ที่อยู่อยุธยา เพื่อน KU ทุกคน เพื่อนฝ่ายบุ๋น อู๋ ฝน นัท เพื่อนร่วมชะตากรรม กิ๊ฟ พีตัง เจียบ มอส จำ เป้ม และเพื่อน ๆ MC12 ทุกคน เพื่อนปิดทองหลังพระ ครอบครัวกาญจนพิศาล แสงสุรี ไม้ บ้านกอบเกียรติศิริ และอีกหลาย ๆ คนที่ไม่ได้เอ่ยนาม

ขอบคุณหนังสือที่เป็นสารประโยชน์ต่องานวิจัยในครั้งนี้ รวมถึงหนังสือธรรมะ และบทสวดมนต์ที่ช่วยให้ผู้วิจัยเกิดสติ สมาธิและปัญญาในที่สุด ขอขอบคุณและสำนึกพระคุณของพ่อ แม่ อาตุ๋ ป้าใหญ่ อารงค์ อารัม สำหรับการดูแลเอาใจใส่ทั้งทางด้านกำลังทรัพย์และกำลังใจอย่างล้นเหลือ

ท้ายที่สุดขอบคุณพี่ ๆ ที่แสนดี พี่บอยที่นำทางสู่มหัศจรรย์ที่เบ็ดที่ให้กำลังใจไม่หยุดหย่อน และตราตรำพิมพ์งาน พี่บู๊คที่ส่งแรงใจตลอดเวลา และที่ลืมไม่ได้คือ พี่โบ ที่คอยเตือนสติ จ้าจี้จ้าไซ้ทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ณ

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหานำวิจัย.....	11
วัตถุประสงค์.....	11
ข้อสันนิษฐาน.....	11
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	12

บทที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับผู้รับสารเชิงรุก.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับและการตอบสนองของผู้ชม.....	15
แนวคิดเกี่ยวกับการคาดหวังคุณค่าที่ได้รับจากสื่อมวลชน.....	17
แนวคิดเกี่ยวกับละครโทรทัศน์.....	18
แนวคิดเกี่ยวกับรสในละคร.....	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	28
แหล่งข้อมูล.....	28
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	28
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	28
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	29
การนำเสนอข้อมูล.....	29
 บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	 30
ลักษณะความต้องการ ความปรารถนา และความพึงพอใจที่ผู้ชมแสวงหา จากละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์.....	 30
 บทที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความต้องการ ความปรารถนา และความพึงพอใจของผู้ชม ที่ได้รับจากละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์.....	 59
 บทที่ 6 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	 63
สรุปผลการวิจัย.....	63
อภิปรายผล.....	65
ข้อเสนอแนะ.....	72
 รายการอ้างอิง.....	 73
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เนื้อเรื่องของละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์เรื่อง “เทพสามฤดู”.....	78
ภาคผนวก ข ตัวอย่างกระทู้เรื่องเทพสามฤดูในอินเทอร์เน็ต.....	83
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	100

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1.1 แสดงผลผลิตของละครพื้นบ้านทางโทรทัศน์ของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 74	
ตารางที่ 2.2 แสดงกระบวนการเกิดรสในงานศิลปะ.....	22

สารบัญภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 2.1 แสดงแบบจำลองโครงสร้างการตีค่าความพึงพอใจจากสื่อที่แสวงหาและได้รับ...	17
แผนภาพที่ 2.2 แสดงแบบจำลองกระบวนการเกิดรส.....	23
แผนภาพที่ 4.1 แสดงภาพคู่พระนางเทพทั้งสาม.....	30
แผนภาพที่ 4.2 แสดงภาพพระพิรุณ.....	31
แผนภาพที่ 4.3 แสดงภาพอัปสรสวรรค์.....	32
แผนภาพที่ 4.4 แสดงภาพพระราหู.....	32
แผนภาพที่ 4.5 แสดงภาพสุวรรณอัมพร.....	32
แผนภาพที่ 4.6 แสดงภาพองค์อิศรา.....	33
แผนภาพที่ 4.7 แสดงภาพจินดาเมขลา.....	33
แผนภาพที่ 4.8 แสดงภาพเจ้าจิ้ง.....	34
แผนภาพที่ 4.9 แสดงภาพสามศรี.....	34
แผนภาพที่ 4.10 แสดงภาพเว็บบอร์ดที่ผู้ชมแสดงความคิดเห็น.....	36
แผนภาพที่ 4.11 แสดงภาพศิริวัฒนา เบญจมาภิกุล.....	37
แผนภาพที่ 4.12 แสดงภาพประถมาภรณ์ รัตนภักดี (อ้อม) และเลอสรณ์ คงเจริญ (เจมส์).....	38
แผนภาพที่ 4.13 แสดงภาพคอมพิวเตอร์กราฟิก.....	39
แผนภาพที่ 4.14 แสดงภาพฉากสวรรค์.....	39
แผนภาพที่ 4.15 แสดงภาพบอย สพล ชนวีร์.....	41
แผนภาพที่ 4.16 แสดงภาพนักแสดงหน้าใหม่.....	42
แผนภาพที่ 4.17 แสดงภาพเครื่องแต่งกาย.....	43
แผนภาพที่ 4.18 แสดงภาพฉากเข้าพระเข้านาง.....	52
แผนภาพที่ 4.19 แสดงภาพตัวประหลาด.....	55
แผนภาพที่ 6.1 แสดงภาพเว็บไซต์แฟนคลับของนักแสดงเรื่องเทพสามฤดู.....	71